

**OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ PENTRU ȘCOLI/SECȚII CU
PREDARE ÎN LIMBA MINORITĂȚILOR ȘI PENTRU ROMÂNII DIN DIASPORA**
**Secțiunea B Limba și literatura română pentru școli/secții cu predare în limbile altor
minorități și pentru românii din diaspora**
Etape județeană/a sectoarelor municipiului București
14 martie 2025
Clasa a X-a

Varianta 1

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.**
- **Răspunsurile date nu vor avea titlu sau motto.**
- **Punctajul total este de 100 de puncte.**

Citește fiecare dintre textele date pentru a putea răspunde la cerințele formulate:

A. Ehe, cică era odată un tărâm pe care cerul îl dăruise cu toate bunătățile și frumusețile sale. Câmpurile îi erau întinse, roadele bogate, pădurile dese și răcoroase, apele cristaline și reci precum gheața, iar munții semeți ascundeau în măruntaiele lor comori neprețuite.

Oamenii acelei țări erau drepți, harnici și milostivi, așa cum nu găseai în alte capete ale lumii. Dacă erau cu adevărat cunoscuți cale de nouă mări și țări, era pentru că iubeau din adâncul sufletului Adevărul. Nicăieri nu era mai disprețuită minciuna și mai aspru pedepsit cel care s-ar fi încumetat să spună câte una mai gogonată. [...]

Într-o seară, oamenii s-au îndreptat spre gospodăriile lor, osteniți după truda unei zile de muncă. S-au înfruptat din bucatele cele gustoase și s-au grăbit să-și caute odihna în paturile cele primitive.

Către miezul nopții, în înaltul cerului le-a apărut o lumină roșiatică. La început a fost cât o nucă, dar a crescut ușor, ușor, până ce a cuprins cerul întregii țări. La un timp, lumina s-a lăsat deasupra munților, apoi deasupra caselor și ogoarelor. În cele din urmă, ea și-a croit drum prin hornurile sobelor, pătrunzând în odăile și în sufletele oamenilor. Neștiind ce li se întâmplă, ei s-au întors pe cealaltă parte, continuându-și somnul. Ba, încă, nici măcar de dimineață nu s-au dormit. Și-au umplut traista cu merinde și s-au dus acolo unde îi chemau treburile. Câte unul mai isteț a băgat de seamă că vorba le era schimbată, că nu mai spuneau lucrurilor pe nume ca mai înainte, și că nu mai simțeau aceeași dorință de a dezvălui tot ceea ce gândeau. Nepricepând însă care era pricina, și acela înălța din umeri, văzându-și de treabă.

Ehei, dar a venit ora prânzului și locuitorii Țării Adevărului s-au așezat la masă. Și-au umplut ulcelele cu apă rece și, cu nețărmită surprindere, au descoperit că apa îngheța cât ai zice pește. Iarăși cei mai înțelepți au zis:

– Fraților, o mare primejdie ne amenință! Nu vedeți că mințim de înghețată apele?

– Nu poate fi adevărat! s-au împotrivit cei mai numeroși. Nu cutează Minciuna să se abată pe meleagurile noastre! Trebuie să fie vreun joc. Haideți mai bine să îl deprindem!

De pomană au stăruit cei dintâi căci, deopotrivă, copiii și oameni mari, se strângeau laolaltă, înveselindu-se atunci când făceau să înghețe apele. Când trăgeau copiii câte o minciunică, abia de îngheța apa dintr-o ceșcuță, dar când spuneau cei mari câte una mai meșteșugită, înghețau lacurile cât ai bate din palme. Ambițios din fire, Măria Sa, împăratul, a făcut ce a făcut și a ajuns cel mai mare meșter într-ale minciunii. Ajungea să deschidă gura numai pe jumătate și înghețau mările de la un capăt până la celălalt. Ce vreți, meșteșug de față împărătească!

Azi așa, mâine așa, Minciuna a pătruns tot mai adânc în viața oamenilor. Pe nesimțite, ea n-a mai fost un joc, ci un fel de a trăi. Erai într-o încurcătură, mințea și... gata! Aveai necaz pe câte cineva? Nimic mai simplu: îi puneai vreo câteva în cârcă, de nu-l mai cunoștea nici mumă-sa.

De la a prețui Minciuna și până la a urî Adevărul, n-a fost decât un pas. Hăituit și hulit de toată lumea, sărmanul de el a devenit o ciumă aducătoare de nenorociri. De altfel, ce nevoie mai aveai să rostești drept, dacă numai vorba strâmbă avea căutare?

Anii au trecut și țara a sărăcit pentru că, acolo unde este stăpână Minciuna, nu mai încape și hărnicia. Despre călătorii de prin alte locuri, ce să mai spunem? Acum ocoleau cât puteau împărăția minciinoșilor, pe care o numeau de la o vreme „Întunecata Țară a Minciunii”.

Peste încă un timp, când ajunseseră oamenii să mănânce mai puțin ca dobitoacele și se împăunau că nu mai pot de bine, s-a nimerit ca într-o casă umilă de la marginea țării să vadă lumina zilei un copil numit Victoraș. Crescând mai departe de atotputernicia Împăratului-Minciună, băiatul s-a simțit atras de Adevăr, ca de un bulgăre de aur. Făcându-se flăcău în toată legea și văzând sărăcia și neputința care domneau pretutindeni, n-a mai răbdât și, într-o zi a plecat în lumea largă

ca să vină de hac nelegiurii...

Petre Crăciun, *Țara Adevărului și Împăratul Minciună*

B. Dintotdeauna practicile judiciare s-au confruntat cu dificultatea demascării falsității declarațiilor. Vechile instituții juridice au pus în aplicare metode și tehnici de detectare a minciunii. Multe practici de acest fel se sprijineau pe credința că actul de a minți determină modificări fiziologice și reacții corporale care scapă controlului conștient. În China veche exista testul orezului: în timpul interogatoriului trebuia ca împlicinații să mestece orez uscat. La finalul procedurii, orezul era scuipat, iar gurile erau cercetate cu mare atenție: dacă mai rămâneau boabe de orez însemna că persoana este mincinoasă. Uscăciunea gurii era interpretată ca un semn de tulburare, de frică, mincinoșii neputând produce destulă salivă pentru a reuși să îndepărteze tot orezul din gură. Un alt procedeu chinezesc consta în legarea martorilor de o scândură, plasată la orizontală, deasupra apei, în echilibru, pe vârful unei pietre în formă de piramidă. Exista convingerea că atunci când este spusă o minciună are loc un aflux mărit de sânge înspre cap. Astfel, în decursul interogatoriului, din pricina declarației false, scândura se va înclina, iar capul mincinosului va intra în apă.

În India antică, preoții-anchetatori aplicau testul cozii presărate cu funingine: trebuia ca martorii să intre singuri într-un cort întunecat în care se afla un măgar și să-l prindă de coadă. Li se spunea că măgarul va rage doar în cazul în care va avea de-a face cu mincinoși. La ieșire, mâinile lor erau controlate. Dacă erau curate, fără urme de cărbune, erau declarați mincinoși: exista dovada că, simțindu-se vinovați, s-au temut să atingă coada măgarului. La un procedeu similar recurgeau și arabii, cu deosebirea că ungeau coada măgarului cu grăsime. Indienii aplicau același principiu al autodemascării: suspectilor li se cerea să intre într-o colibă întunecată, spunându-li-se că vor găsi acolo pe o masă o cutie având alături două pietre, una albă și una neagră, și că Marele Spirit va pune piatra albă în cutie în cazul în care ei ar fi spus adevărul. Anchetatorii nu făceau altceva decât să verifice la ieșire dacă pietrele rămăseseră la locul lor: o persoană nevinovată nu le-ar fi atins, ar fi așteptat ca Marele Spirit să intervină și să mute piatra albă.

Etnologul francez Lucien Lévi-Bruhl prezenta în cercetările sale obiceiuri juridice africane de invocare a unor instanțe supranaturale care să decidă veracitatea sau falsitatea depozițiilor martorilor și să pedepsească mincinoșii: era nevinovat cel care putea să țină mâinile în apă clocotită fără a simți durere sau să înghită băuturi otrăvitoare fără să moară. [...]

Regăsim vechea concepție potrivit căreia mincinosul se trădează prin manifestări corporal-fiziologice și în principiul de funcționare a poliografului modern – „detectorul de minciuni”. Un precursor este considerat celebrul medic italian Cesare Lombroso, care pretindea (1895) că a descoperit o corelație între sporirea frecvenței pulsului, creșterea presiunii arteriale și răspunsurile mincinoase. În 1897, medicul B. Sticker atașează electrozi pe degetele mâinilor și pune pe seama minciunii sporirea conductivității electrice a pielii. Și alte funcții fiziologice sau părți ale corpului au fost ținta testelor de descoperire a minciunii: respirația, vocea, frecvența clipitului din ochi, contractarea pupilei. În cele din urmă, criminologul american L. Keller (1924) combină toate instrumentele de până atunci, realizând un prototip al poligrafului modern. Ulterior, testul poligraf a devenit o adevărată industrie în SUA, fiind admis ca probă în justiție în multe state americane sau utilizat intensiv de specialiști în resurse umane, în anchetele interne ale corporațiilor, de către servicii de informații etc. Există o întreagă dezbateră științifică pe marginea acurateții testului, controversat și pus la îndoială. Au fost invocate atât cazuri de erori judiciare, de condamnare a unor nevinovați, cât și cazuri de păcălire a detectorului de minciuni. Astăzi, poligraful este pe cale să-și încheie cariera.

Alexandru Ofrim, *Corp și minciună*, Dilema Veche nr. 577 din 5-11 martie 2015
<https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/corp-si-minciuna-594190.html>

Subiectul I

(30 de puncte)

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Ilustrează, prin două exemple, o funcție a comunicării identificată în textul A.

5 puncte

2. Menționează două efecte ale minciunii prezente în cele două texte. **5 puncte**
3. Motivează rolul elementelor nonverbale identificate în textul B. **5 puncte**
4. Evidențiază o modalitate de caracterizare a oamenilor din textul *Țara Adevărului și Împăratul Minciună* de Petre Crăciun. **5 puncte**
5. Susține-ți opinia despre semnificația următoarei secvențe din textul *Corp și minciună*, de Alexandru Ofrim: *Exista convingerea că atunci când este spusă o minciună are loc un aflux mărit de sânge înspre cap.* **5 puncte**

Notă: Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Pentru **conținut**, vei primi 25 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsurile vor fi formulate în enunțuri

Subiectul al II-lea

(35 de puncte)

Ai citit textul lui Alexandru Ofrim, *Corp și minciună* din Dilema Veche. Redactează un text de 150-200 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre un posibil rol al inteligenței artificiale în ceea ce privește *demascarea falsității declarațiilor*.

În textul tău, vei insera o secvență explicativă, relevantă pentru tema intervenției tale.

Notă: Pentru **conținut**, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Subiectul al III-lea

(35 de puncte)

Scrie un eseu structurat, de minimum 400 de cuvinte, despre consecințele minciunii în viața de zi cu zi a oamenilor, pornind de la cele două texte și valorificând experiența ta culturală sau personală.

În redactarea eseului, vei avea în vedere:

- precizarea unui motiv pentru care minciuna poate fi considerată o soluție în anumite momente;
- ilustrarea motivului precizat prin exemple relevante din cele două texte date și din experiența ta personală/culturală;
- prezentarea consecințelor minciunii, prin valorificarea celor două texte date și prin raportarea la experiența de viață/culturală;
- menționarea unei asemănări și a unei deosebiri de viziune referitoare la minciună în textele date;
- stabilirea unor legături între experiența de lectură/culturală și experiența de viață referitoare la susținerea adevărului.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Notă Respectarea, în eseu, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă eseul are minimum 400 de cuvinte. Inserarea de citate critice necomentate sau nerelevante pentru tema dată atrage după sine neacordarea punctajului maxim.